

HUMANITIES INSTITUTE

Seydi Yahya (1875)
Şemseddin Sami (1850-1904)

Genel bakış

Şemsettin Sami, 1875 yılında yayımlanan ikinci tiyatro eseridir. İspanya'daki Müslümanlarla Hıristiyanlar arasındaki savaşlarda kahramanlık gösterdikten sonra Raze kalesinin düşman tarafından kuşatılması üzerine derin çatışmalar, acılar yaşayan sorumluluk sahibi vatansız bir asker olan Seydi Yahya'nın hayatını anlatır.

Kişiler

Seydi Yahya: Endülüs halifesi Molla Ebu Hasan'ın amcazadesi ve Ez-Zagal'ın kayınıdır ve kırk beş yaşında soylu bir kişidir. Evlidir ve Halime (Emine) adında bir kızı vardır. Hanımı ölmüştür ve geriye sadece bir kızı kalmıştır. Kızını, kendisi kaleyi savunacağı için, hizmetçisi Osman'a emanet etmiştir.

Osman: Yahya'nın kölesi, elli beş yaşlarında sözünde duran güvenilir bir kişidir. Osman kale teslim edilince oğlu Yusuf ve Yahya'nın kızı Halime ile birlikte bir İspanyol'un çiftliğinde hizmetçi olarak çalışır.

Zeyd: Topal, kısa boylu ve Raze şehrinin süflü ahalisinden biridir. Yirmi bin taler karşılığında anahtarı düşmana teslim etmek için düşmanla anlaşır.

İbrahim: Raze şehrinin tüccarlarından. Seydi Yahya'yı şehri teslim etmesi konusunda o ikna eder.

Pedro: Kaştale zindanında vatana ihanetten müebbet hapse mahkûm olmuş bir kişidir. Para için vatana ihanet etmiş ve ömür boyu hapse mahkûm olmuş birisidir.

Karlo: Zindancı, Pedro dışarıya çıktıktan sonra hapishaneler nazırı olmuştur.

Halime(Emine): Seydi Yahya'nın kızıdır, kale düşmana teslim edileceği zaman babası tarafından kölesi Osman'a emanet edilmiştir.

Yusuf: Osman'ın oğlu, Halime'ye aşiktir. Yusuf, gerçek kardeşi Halime öldüğünde altı yaşındadır. Şeydi Yahya'nın kızı Emine'nin, kardeşi Halime'nin yerine geçtiğini sonradan öğrenir.

Antonio: Ailesinin fakir olduğu için kendisine vermediği kızla kaçarken yolda haydutlar tarafından öldürülen sevgisinden sorumlu tutularak on beş yıl hapse mahkum edilmiştir.

Cozep: 25 yaşında ve her yönden akrabalarına üstün olan oğlunun, rakipleri tarafından öldürülüp suçu da Cozep'in üzerine atmaları sonucu evlât katili olarak damgalanan mahkumdur.

Giocomi: Sevdiği kızı babası başkasına verince o güne kadar karıncayı bile incitmemiş olduğu hâlde gidip kızın kocasını öldürmüş bir mahkumdur.

Giovanni: Bir gün kendisini soyamak isteyen hırsıza bahşiş verip onu savuşturmak isterken, kabul etmeyip her şeyini almaya kalkan hırsız öldürmek zorunda kalan bir mahkumdur.

Don Francesco: İspanyol çiftliğinin beyi

Don Arabella: İspanyol çiftliğinin hanımı

Ferdinando: İspanya Kralı

İzabella: Kraliçe

KONU

Raze kalesini koruyan Yahya, kaleyi İspanyollar'a vermek istemez. Ancak Zeyd adında bir hain, düşmandan para alarak nöbetçi olduğu bir gece kale kapılarını İspanyollara açar. İspanyollar, Yahya'yı

yakalayıp zindana atarlar. Zindandaki mahkumlardan Pedro, Yahya'yı aldatıp onun giysilerini giyerek zindandan kaçır ve kendisini dışarıda Yahya diye tanıtarak düşmanla anlaşır. Müslüman halk Yahya'nın hainlik ettiğini düşünür. Ancak daha sonra Pedro'nun çevirdiği dolaplar anlaşılır, Yahya zindandan çıkarılır, daha önce kölesi Osman'a teslim ettiği kızı Halime'ye kavuşur. Osman'ın oğlu olan ve birlikte büyüdükleri Halime'yi kardeşi zanneden Yusuf da Halime'nin kardeşi olmadığını öğrenince onunla evlenir.

OLAYLAR

Zeyd'in ihaneti Seydi Yahya, şehri teslim etmeye karar verdiğini arkadaşlarına açıklayınca önce tepkiyle karşılaşır. Bu kahraman askerlerin hepsi esir olmaksızın ölmeyi yeğlemektedir. Fakat kendilerinin iç kalede kalacaklarını öğrenince razı olurlar. İbrahim'le birlikte kaleye gelen halk da teslim olmayı isteyince yapabilecekleri bir şey kalmaz. Halk teslim olurken koşarak iç kalede kalacakların yanına gelen zayıf, kısa boylu ve sakat Zeyd, onlarla kalmak için yalvarır. Zeyd, iç kaleyi ve Seydi Yahya'yı bir hileyle teslim etmek karşılığında 20 bin taler almak üzere düşmanla anlaşmıştır. Zeyd'in ancak bir hafta sonra, kale nöbeti sırası kendisine gelince beklediği fırsat eline geçer. O esnada teslim olan halk esir edilmiş ve kabilelerle sürülmeye başlanmıştır. Arkadaki grupta Osman ve oğluyla Seydi Yahya'nın kızı da vardır. Kralın vaadinde durmadığını gören Seydi Yahya ve arkadaşları derhal kaleden çıkıp kendilerine engel olmaya çalışanlara hücum etmeyi ve kabileye yetişip kurtarabildikleri kadar insanı kurtarmayı tasarlar. Bu planlarını dış kale kapısının İspanyollar tarafından erken kapatılmış olmasından dolayı o gece gerçekleştiremeyecekleri anlaşılır. Sabahı beklemeye karar verirler. Kalan son peksimetlerini paylaşarak erkenden son uykularını uyumaya çekilirler. Seydi Yahya, Zeyd'e nöbete dair talimatlar verdikten ve şüphelenilecek en küçük bir durumda kendisini uyandırmasını tembihledikten sonra kalede uyumaya başlar. Zeyd, korka korka da olsa Seydi Yahya'nın cebinden anahtarı alıp feneriyle İspanyollara işaret verir ve heyecan içinde bir an önce gelmelerini bekler. İspanyolların geldiğini görünce sevinçle iç kale kapısını onlara açar.

Seydi Yahya'nın zayıflığından yararlanma Kaştale zindanındaki mahkûmların günde bir saat avluya çıkma hakları vardır. Bu hapisaneye getirilen Seydi Yahya ve iki arkadaşı ise bu haktan yoksun bırakılır. Vatan haini Pedro'nun koğuşuna konulan Seydi Yahya'nın ayaklarına bir ucu duvara bağlı zincirler geçirilir. Pedro, Seydi Yahya'nın kimliğini öğrendikten sonra kendisini ona bir iftira sonucu ömür boyu hapse mahkûm edilmiş biri olarak tanıtır. Seydi Yahya, savaşta pek çok askeri şehit olmasına rağmen kendisi o şerefe nail olamadığı, şehrin muhasarasını uzatıp halkın açlıktan kırılmasına izin verdiği, kalanları teslim etmekle esarete düşürdüğü ve bir haine güvenip arkadaşlarını da mahpusluk felâketine düşürdüğü için kendisini suçlayan ve derin bir vicdan azabı çekmektedir. Seydi Yahya'nın durumundan yararlanmak isteyen Pedro, ona iyilik yaparak durumunu düzeltebileceğini söyler ve kendisini kurtarması için kıyafetlerini değiştirmeyi teklif eder. Bu teklifi sorgusuz sualsiz, sevinçle kabul eden Seydi Yahya, giysilerinin yanı sıra kesesini de -içinde unuttuğu mührüyle birlikte- Pedro'ya verir. Zindancı da Pedro'ya yardım etmeyi kabul eder ve zinciri Seydi Yahya'nın ayağından çıkarıp Pedro'nun kine takar. Ardından hapisane müdürüne yeni gelen esirlerden birinin söyleyeceği şeyler olduğunu iletir. Askerlerle birlikte gelen hapisane memuru Seydi Yahya'yı getirdiği esirden biraz farklı bulsa da bunun üzerinde fazla durmaz. Zindancının zincirini çözmesinin ardından hapisane müdürünün yanına götürülen Pedro, Seydi Yahya kimliğiyle İspanyollarla işbirliği hâlinde Müslümanlara karşı savaşmak üzere bir anlaşma yapıp özgürlüğüne kavuşur.

Pedro'nun korkusu Kral ve kraliçenin Kaştale'ye gelişi onuruna genel af ilân edilmiş ve zindanlar boşaltılmıştır. Beline kadar uzamış sakalı, Pedro'nun pejmürde kıyafeti ve ihanetini gösteren takkesiyle hapisen çıkan Seydi Yahya, kendisini görenlerin ağır hakaretiyle karşılaşır. Özgür kaldıktan sonra tek arzusu kızını görebilmek olan Seydi Yahya, tesadüfen Osman ve çocukların esir buldukları evin önüne gelir. Halime'nin elinden su içen Seydi Yahya, Don Francesco'nun kendisine hain demesi ve bu suçun takkesinde bile yazılı olduğunu söylemesi üzerine başındakinin Pedro'ya ait olduğunu hatırlar. Evden kovulan Seydi Yahya, Osman'ın cebinden düşürdüğü mektubu alıp gözden geçirince kendi mührünü görür. Osman'a bu mektubun ne olduğunu sorduktan sonra onu tanıır. Böylece kızına kavuşan Seydi Yahya, orada kalırsa dikkati çekip kızına bir zarar gelebileceği korkusuyla uzaklaşmaya mecbur olur. Bu arada Pedro'nun kendisine yaptığı hainliği de öğrenmiştir. Hem intikamını almak hem de kızını, Osman'ı ve Yusuf'u esaretten kurtarmak için çareler düşünmeye başlar. Seydi Yahya'nın evin önünden ayrılmasından sonra beş asker Don Francesco'ya Osman ve çocuklarını Seydi Yahya'nın gerçekte Pedro'nun istediğine dair bir mektup getirip üçünü de götürürler. Pedro, kurtuluşuna yardım eden zindancı Karlo'yu hapisaneler nâzırı yapmıştır. Karlo'ya sırrı açığa çıkmasını diye Seydi Yahya'nın yakınlarının ya ebediyen hiç kimsenin haber alamayacağı şekilde hapsedilmesi

ya da öldürülmesi emrini verir. Genel aftan Seydi Yahya'nın da yararlandığını öğrenince telâşa kapılır ve bir an önce onun da yakalanıp eski yerinde hapsedilmesini ister. Karlo, bu kadar haksızlığa gönüllü razı olmadığı için bu emirleri yerine getirmez.

Gerçekler açığa çıkar Evin önüne döndüğünde hizmetçi kızdaki esirlerin Seydi Yahya'nın isteği üzerine götürüldüğünü öğrenen Seydi Yahya kızını, Osman'ı ve Yusuf'u kurtarmak için, bir yolunu bulup gizlice kral ve kraliçenin tahtlarının kurulduğu odaya girerek saklanır. Kral ve kraliçe bir ayaklanmayı bastırması için Seydi Yahya'yı göndermeyi düşünmektedirler. Kraliçe İzabella, hizmetlerinden dolayı Seydi Yahya'ya karşı âdeta minnettarlık hissetse de Kral Ferdinando, onun vatandaşlarına ihanet eden biri olmasından dolayı Seydi Yahya'yı sevmemektedir. Bu konu konuşulurken Seydi Yahya ortaya çıkıp adalet ister. Başında ihanet takkesi bulunan bu adamdan önce korksalar da zararsız olduğunun anlaşılması ve bu ihanet takkesini kendisine başkasının giydirdiğini söylemesi üzerine onu dinlemeye karar verirler. O, Seydi Yahya'nın haksız yere üç kişiyi tutuklatıp hapse attırarak ülkedeki adalet sistemini bozduğunu belirtir. Seydi Yahya'nın böyle şeylere karışmasına öfkelenen kral, işin aslını öğrenmek için mahkûmları huzuruna çağırır. Bu sırada gerçek Seydi Yahya, Pedro'nun kendi mührünü kullanarak Osman'a gönderdiği mektubu krala verir. Kral, düşmanı tuzağa düşürmeye çalıştığını yazan Seydi Yahya'yı da sorgulamak üzere çağırır. Odaya giren Pedro, Seydi Yahya ve yakınlarını görünce gerçeğin ortaya çıkacağını anlar. Seydi Yahya, takkeyi çıkarıp Pedro'nun başına, alınına kazınmış "hain" damgası görünecek şekilde yerleştirir ve ondaki kavuğu kendi başına koyar. Krala, kendisinden bir iyilik isteyen Pedro'yla hapisanede kıyafetlerini değiştirdiğini anlatır. Karlo da Pedro'nun kaçışına kendisinin yardım ettiğini açıklar. Kral, Pedro'nun zindana atılmasını emreder. Onun kullandığı kılıcı Seydi Yahya'ya takdim eder. Kraliçe de boynundan gerdanlığını çıkarıp Halime'ye verir. Kendisine arzusu sorulduğunda Seydi Yahya, istedikleri yere gitmelerine izin verilmesini talep eder. Kral, güvenle yolculuk yapabilmelerini sağlayacak muhafızlar görevlendirir. İsterse kızını Fas kralının oğluyla evlendirecektir. Seydi Yahya, kızını Yusuf'a vereceğini söyler.

Tema

Vatan sevgisi Vatan sevgisi uğruna yapmayacağı bir şey olmayan, ama insanların canı mesele olduğunda kararsız kalan bir kişinin mücadelesi ele alınmıştır. Vatana ve milletine sadakatten ayrılmadığı için düşmanları tarafından bile takdir edilmiştir.

Karakter inceleme

Seydi Yahya (vatansever)

Karakter Başarılı bir asker olmasına rağmen insani taraflarını unutmayan bir kahramandır. Hayatı vatan savunmasında başarılarla geçmiş ülkesine sadık, iyiliksever bir askerdir. Düştüğü durumlardan dolayı düşüncelere kapılan, sitem eden ama her daim hakkaniyetli olan biridir.

Aktivite Raze kalesinin komutanı olan Seydi Yahya, kaleyi teslim etmek istemez fakat zeyd para alma vaadiyle nöbetçi olduğu bir gece ispanyollara kapıları açar ve Seydi Yahya'yı zindana atarlar. Zindanda ihanet suçuyla yatan Pedro, Yahya'yı ve zincancıyı kandırarak dışarı çıkar ve Seydi Yahya, Pedro'nun yerine zindanda kalır. Kral ve Kraliçe'nin genel af çıkarmasıyla Seydi Yahya zindandan çıkar ve kızını bulmaya gider.

Kişiler Seydi Yahya ilk olarak Osman'a kızını emanet eder. Daha sonra Zeyd ile konuşarak kalede nöbet tutarlar. Zindana düştükten sonra Pedro ile konuşur ve ona yardım etmek için onun yerine geçer. Kralın huzuruna çıkarak kendini aklar ve özgürlüğüne kavuşur.

Örnek olaylar

Vatansever Seydi yahya, vatanına öyle bağlıdır ki kaleyi teslim etmektense ölmeyi tercih eder. İbrahim onu teslim etme konusunda ikna etmeye çalışsa da o bundan vazgeçmez. Kaleyi savunma konusunda oldukça kararlıdır. Seydi Yahya- E! Sonra ne yapalım? Biz de karı gibi silahlarımızı ellerine teslim mi edelim?... Allah göstermesin! Yok, yok! Ben ölmeyince şehir teslim olmaz! Açlıktan ölelim zararı yok!... Git Ferdinando'ya böyle cevap yaz! Bir saat evvel vefatıma dua etsin! (Anahtarını cebine kor) Ben sağ iken şehir teslim olmaz! İbrahim-Efendim! Bunun bir çaresi vardır: Şehri teslim edersen; kendin arkadaşlarınla ve teslim olmak istemeyenlerle beraber iç kalede tahazzur edersiniz; iç kaleyi hiçbir vakit alamazlar. Sonra ben size hafiyen erzak da yetiştiririm.Seydi Yahya-Hayır! Erzaka hacet yoktur; biz ya açlıktan ölmeye karar veririz yahut muahharen bir hücum edip ölürüz!

Hakkaniyetli Seydi Yahya hakkaniyetli biridir. Karşısındaki düşman dahi olsa asla doğru yoldan şaşmayan ve yanındaki arkadaşlarına da nasıl hücum etmeleri gerektiği konusunda bilgiler verir. Onlarda bu durumuna şaşkınlırlar. Hepsi- (Bir ağızdan) Evet! Evet! Hücum! Haydiyin!...(Kılıçlarını çıkarıp yürürler.)Yahya- Durun! Durun!... Acele şeytanındır! Abbas-Ey! Şimdi teenninin vakti midir? Yahya- Ne yapacağımızı bilir misiniz? Abbas- Bilinmeyecek bir şey var mı? Kılıçlarımızı elimize alacağız; çıkacağız, önümüze gelenleri tepeleyeceğiz, ta her birimiz yüz yara yiyip ölünceye kadar! Yahya- Hayır! öyle değil!... Dinleyin, ben size bir talimat vereyim: Kılıçlarımız ellerimizde, hançerlerimiz de dişlerimizde olduğu halde çıkıp dış kalenin kapısına doğru koşacağız; önümüze rast gelenlere bir şey yapmayacağız: yalnız bizi tutmak isteyenleri vurup geçeceğiz: kalenin kapısından çıktıktan sonra şu kervanın üzerine gideceğiz: götürmekte oldukları üserâyı kurtarıp kaçıracağız! Anladınız mı? Maksudum iş budur ama şayet bu maksuda nail olmadan vurulup ölürüz: orasını Allah bilir!... Yoksa önümüze rast gelenleri tepelemek hakkaniyet değildir! Abbas-Allah Allah! Siz de hiç hakkaniyetten ayrılmak istemezsiniz! Baksanıza, düşmanların ettikleri hakkaniyet mi? Yahya- Hakkaniyet olmadığı için kendilerini ta'yip ediyoruz ya! Haklı cesaret mertliktir, haksiz cesaret gadrıdır! Süleyman-Evet, evet! Hakkaniyetten ayrılmamalı! Yaşasın hakkaniyet! Hepsi- Yaşasın hakkaniyet!

İyiliksever Seydi Yahya iyilikseverliğinden dolayı, hain olan Pedro'nun dışarıya çıkabilmek için kıyafetlerini değiştirme isteğini kabul eder. Hatta cebindeki kesesini de çıkartarak Pedro'ya verir. Seydi Yahya- Şimdi esvabımı istiyorsun, değil mi? Pedro- Evet; beni kurtaracak olanlar onlardır!! Seydi Yahya- Peki: al. (Sarığını, bornozunu vesair esvabını çıkarıp Pedro'ya verir ve kendisi Pedro'nun takyesini başına kor ve esvabını giyer.) Lâkin ez-kaza kendini ele verirsen, bu zavallı zindancıyı ele verme günahıdır. Beni Seydi Yahya kurtardı, de; mesuliyeti benim üzerime bırak zararı yok! Pedro- Peki! Ah! Bu ne ulüv-ü cenap!... (Seydi Yahya'nın esvabını giyerek kendi kendine) Oh! Hiç fark edemeyecekler! Sinnlerimiz bir, çehrelerimiz de biraz benzer zaten onlar Seydi Yahya'yı uzun uzadıya görmüşler değil ya!... Telâşın içinde bir defa görmüşler, nereden hatırlayacaklar... Ah! Buradan bir çıksam!

Pedro (Hain)

Karakter On altı yıl boyunca İspanyollar için savaşmış Müslümanların nefretini kazanan biridir. Vatanına ihanet eden, paragöz, bencil ve işgüzdür. Kendi çıkarları doğrultusunda hareket eder. Korkak ve acımasız bir karakterdir.

Aktivite Vatanına ihanetten dolayı zindana atılır. Zindandaki eziyet dolu günlerini uyuyarak geçirmeye çalışır. Yalnız olduğu zindana Seydi Yahya gelince konuşacak biri olduğunu görünce çok sevinir. Seydi Yahya ya yalan söyleyerek onun yerine dışarıya çıkar.

Kişiler Kendi zindanında yalnız olan Pedro, sadece açık hava günlerinde diğer mahkumlarla sohbet edebilir. Bir süre sonra yanına Seydi Yahya gelince sohbet etmeye başlar. Karlo'yu yanına alarak işlerini ona yaptırır.

ÖRNEK OLAYLAR

İşgüzar Pedro, mahkum olduğu müebbet cezasından dolayı bu zindandan çıkmak için kurtuluş yolu aranmaktadır. Seydi Yahya'nın iyiliksever yanından faydalanacağını düşünerek kendini kurtarmak adına bazı planlar düşünür. Pedro- (Derin derin düşünerek kendi kendine) Evet! Ömrüm oldukça burada kalmaktansa, bu vechile çıkıp kurtulmak evladır! (Biraz teemmülden sonra) Lakin... Yok yok! Ettiğim hıyanet elverir! Bu çektiğim o hıyanetin cezasıdır! Şimdiden sonra sadakatten, doğruluktan ayrılmamalı! Lakin sadakatin de neticesini görüyoruz! Bu adam sadakatin bir suret-i mücessemesidir! Benden ne farkı var? Fazla olarak ayağında bir zincir! Yok yok! Bu alemde herkes kendi fırıldığını çevirmeye bakmalı! Evet! Elimden gelirken kendimi buradan kurtarmalıyım!... Artık ne olursa olsun!... Hem de bundan kimseye mazarrat dokunmayacaktır! İhtimal ki bu adam da o vakit daha kolay kurtulur! Evet! Evet! Bu fırsatı kaybetmemeli! Buradan kurtulmalıyım!... Lâkin acaba kendisi rıza verir mi?... Maksadımı söylersen, hiç şüphem yok ki rıza vermez çünkü ismine, şöhretine, namusuna halel getirir. Böyle adamlar bir isim, bir namus, bir şöhret için can verir! Bu fikirde yokum doğrusu!... A! Yok yok!... Bana hayat lâzım!... Ben yaşayacağım... (Sevinerek) Ahh! Zindandan çıkıp da âlemde yaşamak!... Ohh! Ne büyük devlet!... Acep muvaffak olabilir miyim?... Hele bir defa kendisine açayım... (Seydi Yahya'ya yanaşır.) Arkadaş! ne düşünüyorsun!... Düşünmekle başa çıkılmaz! Gürültüye vurmali işi.

Bencil Pedro, Seydi Yahya'nın düşünceli olduğunu görür ve ona bu karamsar düşüncelerden kurtulmak için büyük bir iyilik yapması gerektiğini söyler. Yahya hemen ne yapabileceğini sorar ve canını bile razı olduğunu dile getirir. Pedro, bu iyiliği hemen kendi çıkarına çevirerek Yahya'yı kandırır. Seydi Yahya- Söyle, söyle! Edebileceğim nedir? Eğer canımı vermekse ona da hazırım! Edeceğini hayır nedir? Pedro- Edeceğiniz hayır pek büyüktür! Müebbeden hapis ile mahkûm bir adamı zindandan kurtarmak! Seydi Yahya- (Sevinerek) Oh! Hazırım! Hazırım! Bu yolda canımı da veririm! Pedro- Hayır edeceğiniz fedakarlık cüz'i bir şeydir: Esvabınızı vermek!... Kıyafetlerimizi değiştirsek ben sizin kıyafetlerinizle bu zindandan kurtulabilirim! Siz de benim kıyafetle ihtimal ki... Seydi Yahya- (Lakırdısını keserek) Yok! Ben istemem! Benim burada öleceğim zaten musammemdir!... Eğer sen benim kıyafetle kurtulabilirsen, al!... (Esvabını çıkaracak olur.) Pedro- (Seydi Yahya'nın dizlerine kapanarak) Ah! Bu ne insanîyet!... Bu ne mü'üvvet!... (Seydi Yahya'nın esvabım çıkarmaya başladığını görünce) Lakin şimdi değil, birazdan evvela zindancıyı kandırayım kendisi merhametli bir adamdır. Mümanaat etmez, zannederim! Seydi Yahya- Bak, onu kandır ben esvabımı vermeye hazırım! Pedro- Ah! Size nasıl teşekkür edeyim! Seydi Yahya- Kendini kurtarabilirsen bana teşekkür etmiş olursun! Pedro- (Kendi kendine) Kurtaracağım! Evet! Kendimi kurtaracağım lakin senin ismini, şöhretini, namusunu berbat edeceğim!... Ah! Böyle insanîyete karşı ben yine hamiyetsizliği ele alacağım!... (Mahzunane) Ne çare? Zaruret!... Alemde kendi kendine hiçbir fenalık olmamış hepsini zaruret yaptırmış!

Hain Zindanda iyilik yapayım derken kimliğini kullandığı Pedro, zindandan kurtulunca Seydi Yahya adına savaflara katılır. Müslümanları katlederek Seydi Yahya adını kirletir ve ona vatan hainliği damgasının vurulmasına sebep olur. Fakat tüm gerçekleri kral ve kraliçeye Seydi Yahya anlatır ve Pedro'nun hain olduğu açığa çıkar. Yahya- Efendim bu takye Pedro'nun dur. Bana hıyanet isnat eden takyeyi sahibine vereyim! (Pedro'nun başından sarığı kapıp kendi başına kor ve takyeyi Pedro'nun başına bir surette kor ki alınındaki yazıda belli olur) Bu sarık benimdir! Bu takye bunundur. Hah! İşte takyedeki yazı alınında da varmış. On altı seneden beri zindandayım bu benim sarığımdır! Bu onun takyesidir! Kendisi haindir! Müebbet hapis ile mahkumdur! Kurtulmak için esvabımı istedi; kendisine acıyarak verdim. Ferdinando- (Yaverlere) Şu haini alın! Bu hamiyetli adamı on altı sene oturduğu zindana götürün! Pedro- Yine o karanlık zindanda can vereceğiz!